

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

De structurele herinrichting van de openbare besturen in het kader van het Vlaamsch cultuurprobleem

Op het oogenblik, dat het Vlaamsch rechtsprobleem zijn cruciaal stadium is ingetreden, willen wij een onderzoek instellen naar den juridischen stand van het vraagstuk van het gebruik der talen in bestuurszaken, voor zoover dit een determineerend element uitmaakt voor de gelijkberechtiging van het Vlaamsche volk.

Voor de uiteindelijke regeling van het Vlaamsch cultuurprobleem ligt ontegensprekelijk de nevralgieke plek in den opbouw van een aan de volksgeaardheid beantwoordend bestuursstatuut.

Wij willen het oog niet sluiten voor de hinderpalen, welke zijn opgerezen bij de oprichting van de zelfstandige Vlaamsche Wetenschappelijke Academiën en Onderwijsraden, doch het kan niet ontkend worden dat het werkveld, voorbehouden voor deze organen, gemakkelijker kon worden afgebakend en hun eigen bedrijvigheid beter kon worden omlijnd naar welbepaalde normen, die het Vlaamsch cultuurleven zijn komen regelen, terwijl anderdeels het volksverbindend element van een opgaande culturele bewustwording in zich de volle kracht droeg om elk misbaar in de kiem zelf te doodden.

Het is iedereen bekend dat bij de aanstaande staats- en administratieve hervorming, in België, rekening zal moeten gehouden met den aard en de werkelijke cultuurexpansie der volks-gemeenschappen. Het nieuw administratief-rechtelijk statuut dat Vlaanderen zal worden toebedeeld, dient noodzakelijkerwijze de diepst-

gaande emanatie te zijn van den waren volkswil en in het teeken te staan van den onweersaanbaren drang naar de meest volledige cultuurgraafheid.

De bedrijvigheid van het bestuur krijgt haar volle belichaming in de belangrijke functies, welke de uitvoerende macht zijn opgedragen, en onder dit opzicht valt het niet moeilijk om na te gaan dat het gezag van deze macht in breede mate werd versterkt gedurende het laatste decenium. De door diverse factoren voortgestuwde activiteit der openbare administraties heeft immers haar vezels gevestigd in alle takken van 's lands algemeene economie, te meer daar een van dag tot dag grooter wordend staatsinterventionisme zijn grijpparmen uitsteekt naar tal van private aangelegenheden, waarbij logischerwijze het bestuur een gewichtiger en meer ingewikkelde rol heeft te spelen bij de verwezenlijking van het algemeen volkswelzijn.

Om hiervan een klaar beeld te hebben volstaat het te verwijzen naar de sedert een paar jaar doorgevoerde coördinatie van het vervoer, de inrichting van het statuut der parastatale credietinstellingen, de staatstusschenkomst in de middenstandsvraagstukken, de omvorming van de structuur der bedrijfsleiding, de uitbreiding van het stelsel der sociale wetten, waarin de reglementeering en de medewerking der openbare besturen steeds crescendo gaan.

De bestuurshandelingen zijn bovendien im-

mer van verstrekkenden invloed geweest op het scheppen van politieke, sociale en economische toestanden, waaruit een volk zijn stoffelijk en zedelijk goed trekt en het staat buiten kijf dat er, ook op dit gebied, machtig veel kan worden gedaan voor het bewerkstelligen van de cultureele zelfstandigheid van onze gemeenschap.

Want weten wij het wel, zoo bij het beslechten van de rechterlijke aangelegenheden, het « recht spreken » kan gelocaliseerd blijven bij de taal van den rechtsonderhoorige en eveneens, hoe moeilijk het ook moge schijnen, de taal van het onderwijs kan beperkt worden tot de streektaal, zulks geenszins, over het algemeen, kan worden gezegd van het bestuur.

Het gaat er ons niet om de belangrijkheid en de cultureele waarde van een Vlaamsch onderwijs en een Vlaamsch gerecht te onderschatten, doch gewagen van een centraal onderwijs of een centraal gerecht, zou niet vol te houden zijn, terwijl anderzijds het bestaan van een centraal bestuur een niet te ontkennen en evidente werkelijkheid is.

Van daar uit worden regelen en besluiten uitgevaradigd en normen vastgelegd, welke niet alleen betrekking hebben op een bepaalde, voor de te gebruiken taal wel omschreven streek, doch wier toepassingsgebied de verschillende taalgemeenschappen bestrijkt.

Het zal er dan ook voor de Vlaamsche gemeenschap op aankomen bij de verwezenlijking van een ruim opgevatte bestuursdeconcentratie en een van boven uitgaande verticale omvorming der administraties, haar onkreukbare eischen te stellen op de meest volledige en rechtmatige medezeggenschap voor de verdediging harer rechten en belangen in den schoot zelf van onze centrale bestuursinstellingen.

Bij de bewerkstelling van dit administratiefrechterlijk renouveau, zou de vigeerende wet van 28 Juni 1932, op het gebruik der talen in bestuurszaken (1), ons kunnen voorkomen als een verouderd instrument, doch bij een nader onderzoek zijn wij de meening toegedaan dat, behoudens enkele noodzakelijke principieele wijzigingen, de bestaande beschikkingen, aangevuld echter door de onotbeerlijke herziening van de erbij aansluitende koninklijke besluiten, veel kunnen bijdragen tot de opruiming van misselijke toestanden, die te lang bestendig zijn gebleven.

Om het probleem in zijn reële draagkracht

te situeeren, willen wij er, in de eerste plaats, aan herinneren dat de eerste wet van 31 Juli 1921 (2) het principe der tweetaligheid huldigde, in dezer voege dat de ambtenaren der centrale besturen een examen dienden af te leggen in hun moedertaal en terzelfdertijd moesten laten blijken van een voldoende kennis der tweede landstaal.

Bedoelde wet had evenwel in haar artikel 6 een aanpassingsperiode voorzien, doch na een spanne tijds van 11 jaar was gebleken dat het saamhoorighedsgevoel tusschen het Vlaamsch en het Waalsch element niet kon worden gesmeed door de tweetaligheid van alle ambtenaren. In zijn verslag van 16 December 1931 (3) moest de heer Van Cauwelaert er zich over beklagen dat de uitgevaardigde wetsbepalingen met de voeten werden getreden. Tot overmaat van ramp, schreef hij, « hebben de openbare besturen, zoowel die van den Staat als de plaatselijke en ondergeschikte besturen, er zich niet om bekommerd de nieuwe wet toe te passen met den goeden wil, die haar fouten of tekortkomingen op gepaste wijze had kunnen verbeteren. Het laattijdig optreden van de regering kon niet volstaan om het kwaad te verhelpen en het heeft in ieder geval niet den spijtigen indruk kunnen wegnemen, dien het gedeeltelijk mislukken van de wet van 31 Juli 1921 op de openbare opinie heeft gemaakt. »

Bij het tot stand komen van de taalwet van 28 Juni 1932 werd op aandringen van de vertegenwoordigers der Waalsche gemeenschap en overeenkomstig het verslag van den heer Van Cauwelaert (4), met het gevestigd beginsel afgebroken en kwam artikel 9, paragraaf 3, later bekrachtigd door het rapport aan den Koning, dat het koninklijk besluit van 6 Januari 1933 (5) voorafging, bepalen, dat de ambtenaar der hoofdbesturen toegang moest hebben tot de hogere graden met de kennis van slechts één der beide landstalen.

Met deze wetsbeschikkingen werd dus het principe vooropgesteld van de volstreckte een-taligheid op al de posten van de administratieve hiërarchie, zoowel centrale als plaatselijke en gewestelijke, en meteen werd het element van den gelijken eerbied voor de taal van beide gemeenschappen voor goed vastgelegd.

Vanaf het van kracht worden van de wet van 1932, heeft de administratieve rechtspraak zich gehouden aan deze parlamentsuitspraak

en den grondslag van de wettelijke eentaligheid, althans in beginsel, aangenomen. (6)

De wetgever heeft echter gemeend uitzonderingen te moeten voorzien op het uitsluitend gebruik van de streektaal.

In de eerste plaats willen wij in dit verband wijzen op de bepalingen van het koninklijk besluit van 25 April 1933 (7), waarbij de ambten, die beschouwd moeten worden als omgang hebbend met het publiek, de verplichting wordt opgelegd er van te laten blijken dat zij vertrouwd zijn met de twee landstalen.

Aan den anderen kant is het, overeenkomstig artikel 7, paragraaf 1, van de wet van 28 Juni 1932, de locale en gewestelijke diensten in het Vlaamsche land toegelaten op een in het Fransch gesteld schrijven in deze taal te antwoorden, zoo zij zulks verkiezen. Er weze echter aangestipt dat de door bedoelde besturen gebruikte omslagen en het briefpapier in de taal der streek moeten gesteld zijn. (8)

De administratieve rechtspraak staat eveneens op het standpunt dat, op grond van hetzelfde artikel, een gemeente uit een bepaalde taalstreek er toe gemachtigd is tweetalige belastingsbrieven te sturen aan de particulieren, die er het verzoek zouden om doen. (9)

Van het principe der eentaligheid werd verder afgeweken in artikel 3, paragraaf 1, der vigeerende taalwet, waarin het inzonderheid gaat over het regime der taalgrensgemeenten.

Onder het stelsel der wet van 31 Juli 1921 mochten deze gemeenteraden, krachtens artikel 3, paragraaf 1, eigenmachtig beslissen over het gebruik der taal voor hun inwendigen dienst en briefwisseling.

Met deze vrijheid van taalkeuze werd afgebroken bij de beschikkingen van de wet van 1932, artikel 3, paragraaf 1, waarbij voorgescreven wordt dat de gemeenten, waarvan, volgens de jongste tienjaarlijksche volkstelling, de meerderheid der inwoners meestal een andere taal spreken dan die hunner groep, voor hun inwendigen dienst en voor de briefwisseling de taal van die meerderheid dienen te gebruiken. (10)

Buiten hetzelfde raam der eentaligheid, bepalen artikels 6, par. 4, en 7, par. 2, dat een tweede taal aan de taal der streek moet worden toegevoegd in de gemeenten, waar volgens de telling van 1930, 30 % der inwoners verklaard hebben zich het meest te bedienen van de taal der andere taalgroep. De rechtspraak van het departement van Binnenlandsche Zaken toont

ons aan dat deze, naar onze meening, niet te verantwoorden, wettelijke beschikkingen hun volle draagkracht hebben behouden. (11)

Nochtans kan het niet worden geloofend dat wij met de bespreking van het regime der beschermde taalminderheid, een domein betreden, waar het stelsel van twee maten en twee gewichten zijn meest wrange vruchten heeft afgeworpen. De Vlaamsche werklieden en intellectueelen, die naar den overkant van de taalgrens verhuisden, konden zich aldaar niet vóór de locale besturen op hun eigen moedertaal beroepen, doch ze werden even rap opgeslorpt in de taalgemeenschap van de streek, terwijl in het Vlaamsche land een kleine verfranschte minderheid zoo lang de ruimste voorrechten heeft genoten.

De opsorping van de taalminderheid komt ons evenwel voor als een noodzakelijke vereischte tot een harmonisch politiek en sociaal samenleven. Immers, het maatschappelijk milieu, de natuurlijke cultuurverbondenheid, het in stand houden van het nationaal karakter, zoomede de ontwikkeling van de zedelijke en stoffelijke waarden, verzetten zich tegen het scheppen van artificiële taaleilanden, welke zooals de evolutie het ons heeft geleerd, noodlottig kunnen worden voor het voortbestaan zelf der eigen taalgemeenschap.

Wij zijn dan ook de meening toegedaan dat het in stand houden, door middel van strict juridische wetsbeschikkingen, van het regime der beschermde taalminderheid, nog slechts kan worden aangezien als een anachronisme dat zich voor de breede cultureele ontplooiing, waarop een volk onvoorwaardelijk recht heeft, als een gevaarlijke rem komt opstellen.

Om tot de volledige rechtsgelijkheid van het Nederlandschsprekend element te komen, in de openbare besturen, kan er geen stap meer achteruitgezet worden op den weg van de gewaarborgde eentaligheid. De stuwende kracht van de volksbeweging, waarmede Vlaanderen zijn eischen stelt voor een evenwichtige rechtsbe-deeling bij de afhandeling der administratieve aangelegenheden, roept de niet meer te ont-komen noodzakelijkheid naar voren de kaders der bestuursdiensten organisch en zelfstandig herin te richten en de ambten aan in het Nederlandsch onderlegde agenten toe te vertrouwen, naar verhouding tot de bijzondere noodwendigheden van ieder streek.

Wij zullen ons niet blind staren op de admi-

nistratieve terminologie, welke het kader van de structureele dienstherinrichting omlijst, doch de oplossing zal slechts rechtvaardig zijn zoo ze in het teeken staat van den machtigen cultureelen, socialen en economischen opgang van Vlaanderen en rekening houdt met de zichtbare feitelijkheid dat het Vlaamsche volk, in al de uitingen van zijn gemeenschapsleven, tot een mondighe entiteit is uitgegroeid.

De numerieke gelijkheid van de Rijksambtenaren kan dan ook slechts een minimumdoelstelling zijn en in het huidig keerstadium, waarin stilaan het zwaartepunt van de Belgische economie in Wallonië naar Vlaanderen wordt verlegd, waarin de relatief grootere aangroei der Vlaamsche bevolking zijn stempel drukt op de uitwerking der sociale en economische wetten, waarin een in de laagste streken gelocaliseerd havenbedrijf en het in het Nederlandsch beheerd bestuur van Zeewezen, als invloeddragende factoren in de weegschaal kunnen worden geworpen, moeten wij al onze krachtingspanningen er op zetten om de getalsterkte der Vlaamsche ambtenaren in evenredigheid te brengen met de wassende geestelijke en materiële volksontwikkeling en met de stijgende potentialiteit aan toekomstmogelijkheden.

Zoo we de verdere analyse van de taalwet van 1932 doordrijven, kunnen wij opmaken dat het niet zoozeer de behandeling is der stukken, welke uitsluitend betrekking hebben op de Vlaamsche taalstreek, die in strijd met de bestaande bepalingen geschiedt. Over het algemeen, mag er worden aangenomen dat er, op dit gebied, een duidelijke verbetering vast te stellen valt. Er komen zeker nog sporadische wetsverkrachtingen voor waar het gaat over specifiek Vlaamsche aangelegenheden, doch het zal niet moeilijk vallen deze zonder onoverkomelijke hinderpalen tegen te gaan.

De ergste misbruiken en vernederingen, ontwaren wij echter bij de verdeeling der gemengde of collectieve aangelegenheden, welke tegelijkertijd de Vlaamsche en Waalsche taalstreek aanbelangen, en waarvan gewag bij artikel 10 van het koninklijk besluit van 6 Januari 1933 (12), genomen ter uitvoering van de wet van 28 Juni 1932.

Het is een feit van algemeene bekendheid dat al de stukken die van algemeen belang zijn, uitsluitend of bijna uitsluitend in het Fransch worden opgesteld, zoowel door den Neder-

landschsprekende als den Waalschen ambtenaar.

In den huidige stand der zaken, is het praktisch totaal onmogelijk voor den Vlaamschen agent het Nederlandsch te kiezen bij de behandeling dezer stukken, zoodat we wel mogen zeggen dat er op de duizend gemengde aangelegenheden, wellicht geen enkele in de taal van de groote helft der Belgische bevolking wordt gesteld.

Slechts enkele documenten, zooals reglementen, besluiten, welke in beide landstalen moeten worden gepubliceerd, krijgen een vertaling in het Nederlandsch, zoodat al de andere collectieve stukken, en het zijn veruit de belangrijkste administratieve aangelegenheden, die een zeer groot deel van de bestuursbedrijvigheid op-eischen, eenvoudig in het Fransch worden afgehandeld en de taal der 5/8 van 'slands bevolking, zonder meer, volledig genegeerd blijft.

Om met het verleden te kunnen opruimen, moet het diensthoofd er zich van onthouden naar goeddunken den behandelenden ambtenaar aan te duiden en dringt zich de hergroepering der bestuursdiensten op, derwijze dat alle waarborgen worden geschapen voor het behoud der eventalligheid van de bij beide taalgemeenschappen aanhangig gemaakte collectieve stukken.

Het is vooral tengevolge van de ontoereikendheid der maatregelen, welke overeenkomstig het koninklijk besluit van 6 Januari 1933, werden getroffen met het oog op de tweeledige kaderindeeling der administratieve diensten, dat de misselijke taalverhoudingen in het leven werden geroepen.

In de meeste departementen werden de lijsten van de ambtenaren der Vlaamsche en Waalsche taalgroep, op empirische wijze samengesteld, zonder inachtneming van de reële behoeften aan elementen, volledig vertrouwd met de kennis van het Nederlandsch. Het kan dan ook niet verwonderen dat het bestendigen van een ongelijken toestand, niet de gewenschte bevrediging heeft gebracht en het met de huidige groepindeeling niet mogelijk is de rechten en de belangen van de Vlaamsche gemeenschap met waardigheid en de vereischte bekwamheid te dienen. Er mag geen verder burgerrecht meer worden verleend aan de willekeurig ingerichte taalafdeelingen, en het gaat er om voor de behandeling der Vlaamsche aangelegenheden, beroep te doen op bekwame ambtenaren

die natuurlijk den polsslag van hun volk aanvoelen en borg staan voor een voorname Vlaamschheid van geest, van gedrag en van beschaving.

Het is eveneens door de inrichting van een zelfstandig Vlaamsch kader, bij de centrale Rijksbesturen, dat het zal mogelijk worden aan den voor beide taalgemeenschappen bestaanden onwettelijken toestand der vertalingen te verhelpen.

In nagenoeg al de ministeriële departementen, blijven de vertalingsdiensten ongewijzigd voortbestaan en moeten ze, tegen de bepalingen van de wet van 1932 in, hun medewerking verleen en bij de vertaling van dienststukken die, hetzij rechtstreeks in het Nederlandsch, hetzij in het Fransch door den opsteller moeten worden opgemaakt.

Zoo wij in acht nemen dat de wet van 31 Juli 1921, in haar artikel 6, op dit stuk reeds een overgangperiode voorzag, en anderzijds de wetgever, in 1932, behoudens de uitzonderingen wat de officiële tweetalige documenten aangaat, totaal heeft afgebroken met het vertalingsregime, kan het niet geloofwaardig dat wij hier staan vóór een schuldige nalatigheid of een onaanneembare onwetendheid vanwege de openbare besturen.

In denzelfden gedachtengang, zien wij in de vooropgestelde hervorming het afdoend middel om voor goed een einde te maken aan de niet te verantwoorden tekortkomingen, bij het gebruik van het Nederlandsch in de overgroote meerderheid der officiële raden, commissies en comité's.

Voor dezen, die in staat werden gesteld de zittingen van deze organismen bij te wonen, komt de toestand waarlijk als hopeloos voor. We verwijzen enkel naar den Raad voor Wetgeving, den Colonialen Raad, den Hooger en Arbeidsraad, waarin de Vlamingen uiterst gewichtige belangen te verdedigen hebben en het hun, in werkelijkheid niet gegund wordt, zulks op waardige wijze te doen in de taal der gemeenschap welke ze vertegenwoordigen.

Het ontgaat ons evenwel niet dat bij een dergelijke opvatting van de deconcentratie van de centrale besturen, wij op de niet te onderschatten moeilijkheden stuiten die ten aanzien van het in stand houden van de eenheid der administratieve rechtspraak, kunnen opduiken.

Theoretici die dit aspect van het vraagstuk hebben belicht, zouden te vinden zijn voor het

invoeren van de verplichting, waarbij de kennis der beide landstalen zou worden opgelegd van af den graad van Directeur van dienst.

Onzes inziens, kan het systeem van de tweetaligheid der hogere ambtenaren wellicht, in abstracto, als het beste toeschijnen, doch wij mogen er het oog niet voor sluiten dat de praktijk onverbiddelijk heeft uitgewezen dat het niet meer mogelijk lijkt langs dezen weg om, de haven van de rechtsgelijkheid binnen te varen, zonder eenerzijds te ontkomen aan de gevaren van een lange, voor de Vlamingen onaannemelijke periode van aanpassing en anderzijds de verworven rechten van de Franschsprekende ambtenaren op onrechtvaardige wijze te krenken.

Aan den anderen kant, hoeft het ook geen betoog dat de verplichte tweetaligheid, op de hoogste sporten van de administratieve hiërarchie, aldra als ondoelmatig en practisch niet te verwezenlijken zou voorkomen, om reden dat een aan de basis opgesteld regime van eentaligheid, die tot den graad van Directeur zou loopen, den ambtenaar elken geestelijken en zelfs materiëlen prikkel zou ontnemen om, op een reeds gevorderden leeftijd, nog het wapen der tweetaligheid te leeren hanteeren met *die* vaardigheid en *dat* prestige, die noodzakelijk vereischt zijn tot een volwaardige en volksgetrouwe vertegenwoordiging van zijn gemeenschap.

Doch we meenen dat de gevaarlijke klippen voor de op uniformiteit aangewezen bestuursbeslissingen kunnen worden omzeild, door de aanstelling, in de onderscheiden autonome diensten, van een ambtenaar, die voldoende onderlegd is in de tweede landstaal en over de eenheid van richting zou hebben te waken op het kruispunt der administratieve rechtspraak.

Het stelsel van de toegeving aan de eentalige diensthoofden van adjuncten, vertrouwd met de twee landstalen, werd reeds ingevoerd bij artikel 4, par. 3, van de wet van 28 Juni 1932 en het daarbij aansluitend koninklijk besluit van 6 Januari 1933, doch we hoeven er nauwelijks op te wijzen dat de practische uitwerking van de principiële wetsbeschikkingen, volledig schipbreuk heeft geleden en in feite, tal van ondergeschikte beambten onwettelijk het ambt van z.g. adjunct moeten waarnemen.

In deze tekortkomingen spreekt niet de onvolmaaktheid van de vigeerende taalwet, doch

het komt er voor de openbare overheden op aan, tegen den remmenden onwil in, de verantwoordelijke functies van den tweetaligen adjunct, overeenkomstig de letter en den geest van de wet van 28 Juni 1932, aan te passen aan den belangrijken rol, welke hem in de besproken structureele hervorming wordt toebedeeld.

Niet alleen in de centrale Rijksbesturen moet het Vlaamsche volk zich bij de minachting voor zijn taal neerleggen, doch nog veel minder in het voor de gemeenten der Brusselsche agglomeratie gevestigd taalregime valt een greintje uiting van rechtvaardigheidsszin te bespeuren.

Het op artikel 2, par. 4 van de wet van Juni 1930 gesteund koninklijk besluit van 11 Januari 1933 (13) kan niet van grove onwetelijkheid vrijgepleit worden, waar het bepaalt dat de locale en gewestelijke diensten van den Staat, ter behandeling van de zaken in binnendienst, zoomede in hun betrekkingen met de hoofdbesturen en andere openbare overheden uit de Brusselsche agglomeratie — voor zoover het gaat om zaken betreffende deze agglomeratie — de door de gemeente gekozen taal dienen te gebruiken.

Een niet minder striemende ongelijkheid, bestendigd door de rechtspraak van het departement van Binnenlandsche Zaken, (14) bij de invoering van het taalstatuut der Brusselsche agglomeratie, treffen wij aan in de bepaling van artikel 4, par. 1 van de wet van 1932, waarbij het de centrale diensten van den Staat opgelegd wordt zich te bedienen van de taal, welke door de gemeenteraden der agglomeratie eigenmachtig werd verkozen. In deze beschikkingen vinden wij zelfs niet de beperking terug, voorzien bij het koninklijk besluit van 11 Januari 1933, artikel 1, par. 2, voor de locale en gewestelijke Rijksdiensten en naar luid van dewelke, de bestuurszaken moeten worden afgehandeld in de taal door de bijzondere personen gebruikt.

Met deze wetsinterpretatie blijven wij bij het door de huidige culturele strevingen ingelopen achterlijk stelsel van de wet van 31 Juli 1921, waarvan artikel 2 voorschreef, dat het gebruik der talen in de bestuursdiensten van den Staat en de openbare overheden er aan ondergeschikt, bij koninklijk besluit zou geregeld worden, met inachtneming van de beslissingen der locale besturen. Het was dan ook op grond van bedoeld artikel 2 dat het konink-

lijk besluit van 27 Januari 1922, artikel 1, zegt dat bovenvermelde Rijksdiensten het Fransch moeten gebruiken in binnendienst en briefwisseling met de gemeentebesturen van de Brusselsche agglomeratie en het provinciaal bestuur van Brabant.

Zoo we de bij de wet van Juni 1932 uitgevaardigde bepalingen stellen tegenover het bij koninklijk besluit van 11 Januari 1933 ingevoerd eentaligheidsregime, springt de afwijking van den geest, zoowel als van den tekst der wet te meer in het oog, daar naar luid van artikel 2, par. 1, de betrokken gemeenten enkel de voor hun binnendiensten en hun betrekkingen met de openbare besturen te gebruiken taal mogen kiezen, terwijl het onomstootbaar vaststaat dat het taalregime der locale en gewestelijke diensten van den Staat en ondergeschikte besturen, niet door de gemeenten der Brusselsche agglomeratie mag worden geregeld, doch wel, krachtens artikel 2, par. 4, bij een speciaal daartoe genomen koninklijk besluit, mits rekening te houden met de plaatselijke toestanden en den gelijken eerbied voor beide landstalen.

Dat deze interpretatie wel degelijk strookt met den wil van den wetgever, bewijst ons het commentaar, dat we lichten uit het verslag van den heer Van Hoestenbergh, waar hij het gebruik der talen in de Brusselsche agglomeratie toelicht: (15)

« Voor hetgeen betreft de locale en gewestelijke diensten van den Staat en van de aan den Staat ondergeschikte openbare besturen, » wordt het gebruik der talen geregeld, niet » door de gemeenteraden, maar bij koninklijk » besluit. »

« Inderdaad, zoo de gemeenteoverheden over » de vrije keuze voor het taalregime in hun » binnendiensten beschikken, kunnen zij er, uit » dien hoofde, de andere van hen onafhankelijke » besturen, die op hun grondgebied gevestigd » zijn, niet toe verplichten zich te bedienen van » de taal die zij zelf als gemeenteoverheden » hebben verkozen. »

« Dit koninklijk besluit, waarbij het taalregime van deze locale Staatsdiensten wordt » vastgelegd, zal dienen gemotiveerd te zijn, » met inachtneming van de plaatselijke toestanden en den gelijken eerbied voor beide nationale talen. »

Hieruit kan dus klaar worden opgemaakt dat de gemeenteoverheden van Groot-Brussel het recht niet bezitten een taal op te leggen aan

sommige van hen onderscheiden diensten, die evenwel op hun grondgebied functionneeren.

Te dien aanzien, is het niet van belang ontbloeit aan te stippen dat al de gemeenteraden uit het Brusselsche, bij toepassing van artikel 2, par. 1, der wet van 28 Juni 1932, reeds in 1933 besloten hebben de Fransche taal te gebruiken voor hun binnendiensten, alsook voor de briefwisseling met de gemeentebesturen van de Brusselsche agglomeratie en met de centrale departementen van de aan voormelde wet onderworpen openbare besturen en overheden, zoodat de Nederlandschsprekenden uit Groot-Brussel, met uitzondering van St. Jans-Molenbeek en Anderlecht, waar in feite, de tweeledigheid der bevolking wordt erkend, niet anders kunnen dan zich bij dit op de wet gesteund werk van denationalisatie neerleggen. (16)

De aangeklaagde wetsverkrachting komt als te meer vernederend voor, waar we kunnen vaststellen dat blijkens de algemeene volkstelling op 31 December 1930, de inwoners der voorsteden Anderlecht, St. Pieters-Jette, Koekelberg en St. Jans-Molenbeek, verklaard hebben zich het meest te bedienen van de Nederlandsche taal en het percentage der Vlaamschsprekenden respectievelijk opliep tot 54.95 %, 55.62 %, 55.94 % en 53.98 %. (17)

En zoo we anderdeels beschouwen dat de gemeenten Oudergem, Watermaal-Boschvoorde, St. Pieters- en St. Lambrechts-Woluwe het brengen tot een verhouding van nagenoeg 40 % Vlaamsche ingezetenen, is meteen het niet te weerleggen bewijs geleverd dat, naar het inzicht der overheden uit de Brusselsche agglomeratie, de bevredigingstaalwetten slechts tot stand zijn gekomen om de rechten en de belangen van het grootste deel der Belgische bevolking te slachtofferen op het altaar van een grievende eentaligheid.

De intrekking van het koninklijk besluit van 11 Januari 1933 en de wijziging van de in artikel 4, par. 1 van de wet van 28 Juni 1932 vervatte bepaling, zijn dan ook de eerste vereischten tot een rechtvaardiger en met de betrachtigingen van den wetgever overeenstemmende taalpolitiek der gemeenteeoverheden, die het lot van onze hoofdstad in handen hebben. De gelijke eerbied voor beide landstalen is het leidend beginsel dat moet voorzitten bij de bewerkstelling van een nieuw recruteeringsstelsel voor de tweetalige ambtenaren van de diensten der Brusselsche gemeentebesturen.

Het eenheidsregime der tweetaligheid volstaat echter niet en de indeeling in twee kadergroepen moet worden uitgebreid tot de overheden der Brusselsche agglomeratie, zoomede tot de locale en gewestelijke diensten van den Staat, met dien verstande dat de eventalligheid voor de ambtenaren van beide taalgroepen strict dient in acht genomen en de behandeling der stukken slechts in de taal der groep mag geschieden.

Langs deze structureele hernieuwing om, zal het mogelijk worden een billijk evenwicht te houden tusschen de in het Nederlandsch en het Fransch op te maken documenten, die automatisch hun verdeeling zullen vinden, naar gelang de prestatiecapaciteit van beide taalgroepen. De hervorming die we vooropstellen is ten dringendste geboden, daar wij er van overtuigd blijven dat met de absolute vrijheid, op het stuk van het gebruik der talen in het Brusselsche, het larie zal blijven met de eerbiediging van de rechten en de belangen van beide taalgemeenschappen. Aldus zal het taalregime in 's lands hoofdstad aangepast worden aan de stuwende volksbeweging en het bestuur der Brusselsche voorsteden opengesteld zoowel voor de Vlaamsche als de Fransch-Belgische cultuur.

Hiermede zijn wij beland bij het vraagpunt van de voor het publiek bestemde berichten en mededeelingen, waarvoor het er dringend op aan komt klare toestanden in het leven te roepen.

Het begrip « berichten en mededeelingen », bedoeld bij artikel 6, par. 2, van de wet van Juni 1932, werd nader omschreven in de zitting van den Ministerraad van 31 Mei 1935.

Naar de vastgelegde bepaling zijn de berichten in principe, de opschriften op een in het oog springende wijze aangebracht op de muren van administratieve lokalen of op alle andere plaatsen, opschriften die voor doel hebben, sommige inlichtingen te verstrekken aan de personen die in die lokalen of plaatsen komen.

Deze opschriften kunnen een tekst van een zekeren omvang uitmaken of slechts maar eenige woorden, zelfs maar een enkel woord behelzen.

De mededeelingen tot het publiek te richten omvatten de inlichtingen, die onder elken vorm ook aangebracht worden, luidsprekers of radio's inbegrepen.

Bij het onderzoek van de wettelijke bepalingen

gen, die het taalgebruik in dezen tak van het bestuursleven beheerschen, komen wij tot de vaststelling dat de wet van Juni 1932, in dit verband geen uitzonderingen inhoudt, waar ze bij artikel 6, par. 3, beschikt dat de van de openbare besturen uitgaande mededeelingen en berichten in de taal der gemeente moeten worden gesteld. Op zijn vergadering van 31 Januari 1936, heeft de Ministerraad besloten dat de wet eveneens van toepassing is op de opschriften welke de private maatschappijen, met het oog op de publiciteit, op den openbaren weg plaatsen, tengevolge van een regelmatige machtiging der openbare besturen. (18)

De overheden die met deze normen naar willekeur meenen te mogen omspringen, verschansen zich achter het verslag van de centrale Kamercommissie (19), luidens hetwelk een eentalige gemeente de tweede landstaal mag gebruiken wanneer de plaatselijke omstandigheden zulks volstrekt vereischen. 't Is eveneens op grond van deze verklaringen, dat de Regeering haar akkoord heeft betuigd met dit tweetalig uitzonderingsregime en voor de juridische verantwoording er van, criteria heeft vastgelegd, welke berusten op een afwijkende bestuursterminologie, die de machtdragers in staat stelt, achter het masker van een of ander geveinsde wettige reden, in het Vlaamsche land opschriften en mededeelingen te verstrekken in een tweetaligen tekst, waarvan de noodzakelijkheid in werkelijkheid aan geen enkel recht beantwoordt.

Met betrekking tot deze onderscheiden criteria, hebben wij kunnen nagaan dat de Regeering, over den maatstaf heen van het « erkend nut » (20), in haar beslissing van 31 Mei 1935 (21) het criterium van de « ernstige reden van nut en billijkheid » vooropstelt, terwijl zij nog geen jaar daarna (22), op grond van dezelfde beslissingen, de « plaatselijke omstandigheden » inroept om de tweetaligheid der opschriften en mededeelingen te rechtvaardigen.

Het spreekt vanzelf dat de speelruimte in deze uiteenlopende administratieve rechtspraak de wetsovertredingen in niet geringe mate in de hand heeft gewerkt en de deur heeft geopend voor tal van misbruiken, om reden dat er ten slotte geen scheidingslijn meer kon getrokken tusschen de interpretatieve normen en de hogere wetsbeginselen, die geniepig werden ontdoken achter een net van moeilijk te onderscheiden drogredenen.

Zoo heeft de proef der practijk, welke de wet van 1932 heeft onderstaan, ons geleerd dat de Regeering, steunend op haar verschillende beslissingen, het behoud van tweetalige berichten en mededeelingen als gewettigd heeft beschouwd in doorvlaamsche steden als Leuven, Antwerpen, met zijn onbeduidend percentage Franssprekenden van 3.21 %, Tienen, Tongeren, Ronse, Oostende, Zaventem, waar slechts 5.19 %, 2.41 %, 9.69 % en 4.55 % der inwoners hebben verklaard zich steeds van de Fransche taal te bedienen. (23)

Om dezelfde beweegredenen, waarbij vooral beroep werd gedaan op het nut en de billijkheid, is het mogelijk geworden de tweetaligheid te bestendigen voor de meest eenvoudige vermeldingen in het telefoon- en postcheckboek. (24)

Dat deze onvastheid in de wetstoelichting moest leiden tot een remmende rechtsonzekerheid, kunnen wij opmaken uit de beslissing van de hogere overheid, (25) waarbij zij ter gelegenheid van een andere fragmentaire regeling, in overleg met de Commissie voor Taalcontrôle, oordeelde dat het gebruik van de streektaal geboden is voor het aanwijzen van een school, door middel van een opschrift op een verkeers-teeken.

Wat men echter ook zou aanvoeren, het kan niet ontkend dat het regime van de tweetaligheid der opschriften en mededeelingen regelrecht indruischt tegen de bindende wetsbeschikkingen, om reden dat van strict juridisch standpunt uit, de klaar omschreven tekst van artikel 6, par. 2 en 3, door geen bijkomende verklaring van de Kamercommissie noch verdraaid, noch weggecijferd kan worden. Deze dispositieve bepalingen zijn zoo klaar gebleken dat de uitvoerders der wet het niet noodig hebben geacht de draagwijdte er van bij koninklijk besluit nader toe te lichten.

Bovendien, hadden de gewone rechtbanken, die de geschillen inzake het taalgebruik voor de berichten en mededeelingen, hebben moeten beslechten, ten overstaan van de onvaste bestuursrechtspraak, er zich niet mogen aan onttrekken om de wettelijke bepalingen, onder dit opzicht, in hun werkelijke draagkracht te formuleeren en alzoo de geschokte rechtszekerheid te herstellen.

Wij willen het ons niet ontveinen dat een onafgebroken rechtspraak van de Belgische rechtbanken, zich krachtens het principe van

de scheiding der machten en de eigen bevoegdheid eenerzijds van den gewonen rechter en anderdeels van de administratieve rechtsmachten, verzet tegen de beoordeeling van de opportuniteit der motieven, welke voorgezeten hebben bij het treffen der bestuursbesluiten, doch het staat ontegensprekelijk vast dat nog immer gelden de dwingende beschikkingen van artikel 107 der Grondwet, waarbij de rechtbank er toe verplicht wordt de toepassing te weigeren van de reglementen en verordeningen van de administraties, indien deze in strijd zijn met de algemeene wetten en besluiten. (26)

Wij kunnen ons dan ook niet vereenigen met de considerans van het arrest van 23 Juni 1938 (27), waarin het Hof van Beroep te Gent, met betrekking tot het aanbrengen van een Franschtaligen tekst, in de benedenzaal van het Paleis van Justitie, aldaar, zijn uitspraak als volgt motiveert: «overwegende dat het Hof » eveneens niet te onderzoeken heeft of het » plaatsen van de tweetalige inlichtingstabellen, » aangebracht door de bevoegde bestuurlijke » macht, strijdig is met de taalwet van 28 Juni » 1932, volgens het algemeen aangenomen principe der scheiding der machten ».

Deze hooge Rechtsinstantie had zich, op grond van bovenvermeld Grondwetsartikel formeel moeten verzetten tegen de toepassing van de bestuursbeslissing omtrent de tweetalige tabellen, welke ingaat tegen de bepaling van artikel 6 der ingeroepen wet, dat in zijn grammaticale formulering, niet vatbaar is voor eenige extensieve interpretatie.

Het komt er dus op aan, voor het bestuur, naar de middelen te zoeken om de wetsovertredingen, waarvan wij een beeld hebben opgehangen, op afdoende wijze te keer te gaan.

We geven het grif toe dat de hoogere overheid, krachtens artikels 86 tot 88 der gemeentewet, volledig over de contrôlemogelijkheid beschikt, om de onwettige administratieve beslissingen te niet te doen, doch we zijn de meening toegedaan dat het met deze maatregelen niet zal gaan de wederspannige besturen tot de eerbiediging van de taalwet te brengen.

We willen ook de kentering niet onderschatten die in den laatsten tijd is ingetreden in de rechtspraak van de Regeering, die na de eentaligheid te hebben voorgeschreven voor de opschriften en mededeelingen in de gerchtshoven, op 30 Januari 1939, het standpunt heeft ingenomen dat de eentalige steden en gemeen-

ten de namen van hun straten uitsluitend in de streektaal moeten stellen.

Om een doelmatigen dam op te werpen tegen de voortwoekering van de bestaande wantoestanden en het besproken onderdeel van het taalprobleem in zijn geheel te regelen, moet door de uitvoerende macht een koninklijk besluit worden getroffen, waarin, op beperkte wijze, de uitzonderingen voor de tweetaligheid, (b.v. het gevaar) bij het aanbrengen der opschriften en mededeelingen worden opgenomen en waarbij het beginsel der reciprociteit voor beide taalgemeenschappen wordt vastgelegd.

Er rest ons nog enkele beschouwingen naar voren te brengen aangaande het statuut der vergunde diensten en parastatale instellingen van openbaar nut.

Wij zullen niet alleen staan als we beweren hoe weinig het dezen organismen ernst is met de naleving van de artikels 1 en 4 van de wet van 28 Juni 1932, naar luid van dewelke zij hun diensten derwijze dienen te organiseren dat de aangelegenheden kunnen afgehandeld worden in de taal, die de overheden en de openbare diensten van de streek moeten gebruiken, zonder behulp van vertaling.

Het is gebleken en het blijkt nog steeds dat de besturen van deze semi-publiekrechtelijke instellingen volkomen blijf geven van de meest schuldige nalatigheid en naar hun opvatting, de taalwet slechts niet-gesanctioneerde normen heeft vastgelegd, die haar niet bindend lijken en zonder eenige aandacht voor het algemeen belang der Vlaamsche gemeenschap, mogen worden overtreden. (28)

En nochtans zijn de geestelijke en stoffelijke belangen van het Vlaamsche volk in de Nationale Maatschappij van Spoorwegen, waar slechts enkele Nederlandschsprekende beheerders op de 22 worden geteld, in de Nationale Bank, waar het evenwicht tusschen de ambtenaren van beide taalgemeenschappen ver van verwezenlijkt is, in de Spaar- en Lijfrentekas, die haar belegd kapitaal, voor 63 % op het crediet van het Vlaamsche land schrijft, in de onderscheiden parastatale credietinstellingen, waarvoor de macht van de opbloeiende Vlaamsche economie niet meer te stuiten is, gewichtig genoeg om de taal van de groote meerderheid van 's lands bevolking niet zonder meer te negeren.

In ons besluit over de op dit stuk te treffen wijzigingen kunnen wij kort en klaar zijn. Om

de integriteit van de beide culturen, in den schoot van de parastatale inrichtingen en vergunde diensten volkomen te vrijwaren, moeten, buiten de onverwijldte verscherpingen van de Regeeringscontrôle, de diensten ervan organisch heringericht worden en geschoeid op de leest der voor de Rijksbesturen geschetste structureele hervorming.

Het spreekt van zelf dat de ongesanctioneerde wets- en besluitsnormen volledig de innerlijke kracht hebben gemist om nog maar slechts de morele verplichtingen van de openbare ambtenaren vast te leggen op den duurzaam grondslag van een evenwichtige rechtsbedeeling bij de afhandeling van de administratieve aangelegenheden. Om de ingesluimerde besturen uit den band hunner taalverschillen los te rukken, achten wij het dan ook volstrekt noodig de wegens wetsovertreding uit te spreken straffen, in positieve tekstbepalingen in te schakelen in de onderscheiden, voor de openbare ambtenaren vigeerende tuchtregimes.

In aansluiting hiermede moet, bovendien, de permanente Commissie voor taalcontrôle tot een doelmatig organisme worden omgevormd.

Op de zitting van de Kamer der Volksvertegenwoordigers van 18 Februari 1932 (29), verklaarde de heer Minister Renkin, hierin gesteund door de opeenvolgende Regeeringen, dat het niet kon opgaan de commissie voor taaltoezicht onderzoeken ter plaats te laten instellen om reden dat dergelijke inmenging in de administratieve handelingen, in strijd was met het waarnemen van de bevoegdheid der ministeriële departementen en Ministers.

Tengevolge van deze beperking, heeft het geen verwondering kunnen baren dat de bij artikel 13 van de wet van 1932 ingestelde taalcommissie, gedurende zes jaar als een loosdraaiende machine heeft gefunctionneerd.

We zijn van meening dat de rol, welke aan dit organisme werd toebedeeld, breder moet worden uitgebouwd en de door den Koning benoemde leden met de volle bevoegdheid dienen bekleed om de bij hen voorgebrachte klachten in ruime onafhankelijkheid ter plaatse te kunnen nagaan. Het lijdt niet de minste twijfel dat de beschikkingen van artikel 13 der wet, in hun huidige formulering, als lenig genoeg voorkomen om de algeheele toepassing der wet te verzekeren in een geest van ruimdenkende tegemoetkoming en bestendiging van den taalvrede.

Wij hebben de vaste overtuiging dat met de bewerkstelling van de vooropgestelde wederinrichting der openbare besturen, de Vlaamsche ambtenaren in staat zullen worden gesteld in al de geledingen van de administratieve hiërarchie de hen aanbelangende aangelegenheden, zowel mondeling, telefonisch als schriftelijk af te handelen met hiërarchische oversten, die volledig hun taal machtig zijn en aldus het Vlaamsche volk de te lang uitgebleven rechtmatige medezeggenschap zal erlangen, in dezen belangrijke tak van het publiek leven, waarin het karakter der volkstweetaligheid het sterkst tot uiting is gekomen.

Het zou niet overeen te brengen zijn met de elementaire plichten van de rechtvaardigheid te ontkennen dat op het stuk van de vervlaamsching der openbare administraties, niet reeds aanzienlijke uitslagen werden bereikt, doch het weze hier vrij gezegd dat nog op dit oogenblik onze groote besturen de prooi zijn van een gevaarlijke slaapziekte, die hun alle dynamische kracht ontnemt om krachtadig mede te helpen aan de liquidatie van misselijke taalverhoudingen, waarin stilaan de kiem van het Vlaamsch bewustzijn tot rijpheid is gekomen.

Aan den anderen kant zijn wij er van verzekerd dat de algeheele ontplooiing van de opgaande Vlaamsche cultuur niet in haar vollen omvang zal kunnen verwezenlijkt zoo de onlangs tot stand gekomen zelfstandige wetenschapsacademiën niet den onmisbaren stut vinden in de andere pijlers van het cultuurcomplex.

De aanvullende voorwaarde tot een zegenrijke kunst- en wetenschapsverovering, door middel van het verbindend element van de eigen cultuur, blijft het bewerkstelligen van een onvermengd Vlaamsch gerecht, een onverbasterd Vlaamsch onderwijs en een aan de volksgeaardheid aangepast bestuursstatuut.

*Drs F. DE MEIJST,
Secretaris der stad Aalst.*

- (1) Belgisch Staatsblad van 29 Juni 1932.
- (2) Zie tijdschrift der gemeentebesturen 1921 — p. 206 en volgende.
- (3) Tijdschrift der gemeentebesturen 1933 — 2e aflevering, p. 42.
- (4) Kamer der Volksvertegenwoordigers — zitt. 1931-1932 16-12-1931, document 67.
- (5) Belgische Staatsblad 19/1/1933, p. 209.
- (6) Antwoord van den Minister van Binnenlandsche Zaken op een vraag van 17/10/1932 — *Revue de l'Administration*, 3e aflev. 1933-p. 122. — Ook het verslag van denzelfden Minister aan de Wetgevende Kamers van 1936 — p. 66.
- (7) Belgische Staatsblad van 15 Mei 1933.
- (8) Schrijven van Eerste-Minister aan Min. Binnenl. Zaken van 31/5/1935, bekrachtigd door omzendbrief van Min. van Binnenl. Zaken dd. 24 Maart 1937.
- (9) Verslag van Minist. Binnenl. Zaken aan Wetgevende Kamers van 1934 — *Revue de l'Administration* — 11e aflev. 1937 — p. 472.
- (10) Een omzendbrief van 22/2/1937 aan Gouverneurs beveelt de stipte toepassing van dit artikel en dreigt met de sancties voorzien bij artikels 86 tot 88 der gemeentewet.

(11) Een Koninkl. Besl. van 29/7/1935, vernietigt beslissing gemeenteraad, die weigerde een tweede taal te gebruiken. — Tijdschrift der gemeentebesturen van 1935 — 9 en 10e aflev. p. 268.

(12) Belgisch Staatsblad van 19 Januari 1933, p. 211.

(13) Belgisch Staatsblad van 19 Januari 1933.

(14) Antwoord op vraag — 11/4/1936 — Kamer der Volksvert. — zitting 1935-1936. — Tijdschrift der Gemeentebesturen 1936 — 8e aflev. p. 222.

(15) Zie Senaat-zitt. 1931-1932-24 Mei 1932, document nr 100.

(16) Belgisch Staatsblad van 27 April 1933

(17) Belgisch Staatsblad van 22 September 1934, u. 4966-4967.

(18) Parlement Handelingen., 1931-1932, p. 661-671 en 672.

(19) Schrijven van 12 Maart 1936 aan Provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen.

(20) Verslag van den Minister van Binnenl. Zaken aan de Wetg. Kamers, va 1934 — p. 13.

Zelfde verslag van 1936 — p. 18.

(21) Schrijven van Eerste-Minister aan Minister van Binnenl. Zak. en dd. 31 Mei 1935.

(22) Omzendbrief van Minister van Binnenl. Zaken van 24 April 1936, aan de Ministers en de Gouverneurs.

(23) Verslag van 1936, op. cit. p. 9.

(24) Omzendbrief Minister Binnenl. Zaken van 4/2/1936, bekrachtigd door die van 28/10/1936, en omzendbrief van Minister van Posterijen, Telegraaf en Telefoon dd. 18 Augustus 1937, aan den heer Burgemeester van Brussel.

(25) Omzendbrief van 20/4/1937 van den Minister van Binnenl. Zaken aan Gouverneurs — Revue communale — September 1937 — p. 264.

(26) Zie laatst Hof van Verbreking 19/10/1937 — «De Gemeente» — anno 1938 — nr 1/2, p. 28 en rechtbank Brugge 7/4/1938 — «Rechtskundig Weekblad 1938 — 461 tot 464.

(27) Arrest Hof van Beroep te Gent, dd. 23/6/1938 — «De Gemeente» Anno 1938 — nr 8/9-p. 187.

(28) Zie verslag van den Minister van Binnenl. Zaken aan de Wetgevende Kamers van 1936 — p. 11 tot 15.

(29) Parlementaire bescheiden — Kamer van Volksvertegenwoordigers, p. 870.

RECHTSPRAAK

235

KRIPGSHOF VAN BELGIE

17 November 1938.

Voorzitter : M. Van de Kelder.

Op. Min. : M. Gielen, Substituut Auditeur-Generaal.

Pleiters : Mrs Couturier en Van Hoecke.

STRAFRECHT. — TIJDELIJK WEGNEMEN VAN EEN AUTO. — DIEFSTAL.

Indien in het algemeen mag gezegd worden dat het verplaatsen van een voorwerp niet noodzakelijker wijze een bewijs is van een bedrieglijk inzicht, mag zulks niet gezegd worden van een autovoertuig waarvan het verplaatsen juist het normaal gebruik uitmaakt; zulke handeling moet aanzien worden als diefstal.

Op. Min. en Van de Walle B. P. t/ Ceulemans en Verret.

Overwegende dat, indien men in het algemeen mag beweren dat het verplaatsen van een voorwerp niet, noodzakelijkerwijze, een bewijs is van een bedrieglijk inzicht, zulks niet kan gezegd worden van een autovoertuig, waarvan het verplaatsen juist het normaal gebruik uitmaakt, en dat het beschikken over het voorwerp volstrekt in dezelfde omstandigheden geschiedt als door den eigenaar zelf die van zijn eigendom aldus beroofd wordt;

Dat, in het strijdig geval, het door de bestaande deelen van den bundel zooals door de verhandeling vóór het Hof, bewezen is dat zulks het geval ter zake is en dat de betichten degelijk bezield waren met het algemeen en bijzonder bedrieglijk inzicht;

Dat, zoodus, het feit der betichting ten laste der beide betichten gelegd, hetwelk niet vastgesteld werd verklaard door den eersten rechter, bewezen is geworden door het onderzoek vóór het Hof gedaan;

Aangezien er ten voordeele dezer betichten verzachtende omstandigheden bestaan spruitende uit hun goed gedrag, namelijk gedurende hunne aanwezigheid onder de wapens;

Overwegende dat er aan beide betichten, die geen vroegere veroordeeling voor misdad of wan-

bedrijf hebben opgelopen, de schikkingen van artikel 9 der Wet van 31 Mei 1888 en van artikel 6 der wet van 24 Juli 1923, dienen toegepast, de omstandigheden der zaak van aard zijnde hunne verbetering te laten verhoplen;

Overwegende dat beide betichten wegens éénzelfde misdrijf en door hetzelfde arrest veroordeeld zijnde zij hoofdelijk tot de kosten zijn verplicht;

HET HOF

Hervormende en opnieuw beslissende, veroordeelt betichten ieder tot eene geldboete van 25 frank vermeerderd met zestig deciem en alzoo gebracht op 175 frank, of drie dagen vervangende gevangenisstraf bij gebreke van betaling binnen den wettelijken termijn;

236

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 4 Januari 1939.

Voorzitter : M. Delvaux, wn. Voorzitter.

Raadsheeren : MM. De Beus en Bareel.

Adv. Gen. : M. Pholien.

Pleiters : Mrs Sano en H. De Jongh.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING ART. 472. — BEROEP. — GEDEELTELIJKE VERNIETIGING VONNIS A QUO. — IN BEGINSEL UITVOERING DOOR 1e RECHTER.

In geval van gedeeltelijke hervorming van een vonnis zonder dat het Hof de uitvoering van zijn arrest weehouden heeft, is de rechtbank die het vonnis verleend heeft, bij stilzwijgen van het arrest, bevoegd voor de uitvoering en van de punten die bekrachtigd werden, en van de punten die hervormd werden, bijzonder als die verschillende punten verknocht zijn.

Rosshandler t/ Reusens.

Gezien in regelmatigen vorm voorgebracht de vonnissen waarover beroep door de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen verleend op 29 November 1935 en 21 Februari 1936.

Aangezien op 17 April 1931 gezegde rechtbank

een eerste vonnis in de zaak had gevelde, waarbij zij een deskundig onderzoek bevolen had, ten einde vast te stellen of sommige gebreken, door den huidige beroeper aan beroepen verweten in den bouw, die zij voor hem hadden ondernomen, al dan niet in werkelijkheid bestonden ;

— Aangezien op beroep van dit vonnis, reeds door den huidige beroeper ingesteld, de zesde kamer van dit Hof bij arrest van 17 Juni 1932, «het vonnis te niet doet, maar alleenlijk voor wat aangaat de zending der deskundigen, en zegt dat die zending, hun gegeven door den eersten rechter, te volledigen is in dezen zin, dat zij ook zullen moeten nazien, inacht nemend de mondelinge overeenkomst der partijen, of er geene gebreken meer bestaan aan het gebouw, ze beschrijven en schatten» ;

Aangezien bij zijn vonnis a quo van 29 November 1935, de eerste rechter «overwegende dat wanneer het Hof van Beroep het eerste vonnis hervormt op een punt van het geschil waarover de rechter van den eersten graad zijn rechtsmacht heeft uitgept, de verdere kennismeming over dit punt, zoo daartoe aanleiding bestaat, geheel en uitsluitend de nhoogeren rechter toebehoort » (Répertoire Pratique du Droit Belge Ve Appel en matière civile Nos 308-309) ;

Aangezien in het tweede vonnis waarover beroep, de eerste rechter nogmaals verklaart: «aangezien anderzijds in het arrest van het Beroepshof d^e 17 Juni 1932 blijkt dat in den geest van het Hof de nog niet vereffende som van 15.000 fr. voorloopig voorbehouden bleef, zoowel met het oog op de eventuele verbeteringswerken als voor eigenlijke onderhouds- of waarborgwerken... verklaart zich onbevoegd om over de verdere punten van den eisch kennis te nemen, en namelijk om eene veroordeeling uit te spreken, 't zij in hoofdsom, hetzij over intresten of gedingkosten » ;

Aangezien beroepene met recht en rede deze beslissing van den eersten rechter hekelt ;

Aangezien inderdaad het vonnis a quo dit bijzonder punt aanziet als door het Hof tot zich getrokken, daar het Hof nochtans het vonnis a quo heeft bekrachtigd en alleen de zending van den deskundige, door zelfde vonnis aangesteld, heeft verbreed en uitgebreid ;

Aangezien zodoende het Hof een nieuwe onderzoeksmaatregel heeft voorgeschreven ; dat gezegd Hof de zaak dus niet kon tot zich trekken, daar dit hem slechts geoorloofd is in geval de instructie der zaak volledig en voleind is ; (Pand. Belges Ve Evocation en matière civile, nr 291) ; dat zoo er nog een onderzoeksmaatregel van welken aard ook noodig is, het Hof de zaak niet tot zich trekken mag en ze moet terugzenden voor den eersten rechter, (id. n° 293) ;

Aangezien «in geval van gedeeltelijke hervorming van een vonnis, zonder dat het Hof de uitvoering van zijn arrest heeft weerhouden, de rechtbank die dit vonnis verleend heeft, bij het stilzwijgen van het arrest bevoegd is voor de uitvoering, en voor de punten die bekrachtigd werden, en voor de punten die hervormd werden, bijzonder als

die verschillende punten verknocht zijn (Beltjens, Procédure Civile art. 472 n° 15) ;

Aangezien in feite «het vonnis als bekrachtigd dient beschouwd als het Hof enkel tot andere punten uitbreidt de zending van den deskundige aangesteld door den eersten rechter, wiens beslissing het Hof handhaaft » (Répertoire Pratique Ve Appel en matière civile N° 544) ;

Aangezien de aangestelde deskundigen — of ten minste twee hunner over dewelke partijen overeengekomen waren — thans hunne zending hebben volbracht en hun verslag — geboekt te Antwerpen op 29 Maart 1935 deel 136, folio 61, vak 10 — ter griffie der voormelde rechtbank werd neergelegd op 19 April 1935 ; dat dienvolgens de zaak volkomen in staat is en vatbaar voor een eindvonnis dat het dus voor het Hof mag tot zich getrokken worden ;

Aangezien, ten gronde, gezegd verslag besluit tot het toekennen aan beroeper eener prijsvermindering van 600 frank voor herziening van houten schrijnmakerij ; van 2800 frank voor het hernieuwen van mortsels in de fondatie ; van 1000 fr. voor het vervangen van een pilaster van den voorgevel door eene barst beschadigd ; van 700 fr. voor het hermaken van achterbalkons in beton, in slechte voorwaarden uitgevoerd, hetzij eene gezamenlijke som van (fr. 600 + 2800 + 1000 + 700) 5100 frank af te trekken van het saldo van den aannemingsprijs 15.000 frank door beroeper aan beroepen nog verschuldigd ;

Aangezien beroepen dit besluit van het deskundig verslag bijtreden, dat beroeper evenmin dit besluit bekinnelt, maar als vergoeding door de vermindering van huurwaarde door het afvallen van twee balkons van het huis, eene som eischt van 100 fr. per maand, hetzij voor 1929 tot 1935, de som van 7200 frank ;

Aangezien beroeper geen enkel element weet in te brengen om de minderwaarde der verhuring te bewijzen, dat de deskundigen, die het huis nauw hebben bezichtigd alleen spreken van «balkons in slechte voorwaarden uitgevoerd», maar geen gewag maken van «het afvallen van twee balkons» ; dat dienvolgens de eisch van beroeper niet gegrond is ;

Aangezien bij tegeneisch beroepen de vernietiging vragen van het vonnis a quo in zoo verre hunne vraag tot betaling van 15.000—5100=9.900 frank niet toegekend werd ; dat om de reden hooger uiteengezet, die eisch tot het bekomen van 9.900 frank gegrond is ;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gehoord den Heer Eerste Advocaat Generaal Pholien in zijn advies in openbare zitting gegeven, nopens de verklaring van gedeeltelijke onbevoegdheid van den eersten rechter,

Alle andere of strijdige besluiten afgewezen, ontvangt het beroep en er recht op doende, alsook op het tegenberoep, doet te niet de vonnissen a quo, het eerste van 29 November 1935, slechts in zoverre de eerste rechter zich voor gedeelte onbevoegd verklaarde, en de zaak tot zich trekkend, veroordeelt beroeper aan beroepen te betalen ten titel

van saldo van den aannemingsprijs de som van (Frs 15.000—5.100=9.900 frank) met de gerechtelijke intresten;

En gezien elk der partijen, in vrij ongelijke mate gedeeltelijk in hare eischen bezwijkt, verwijst beroeper in de negentienden en beroepenen in een tiende van de kosten van het geding zoo van eersten aanleg als van beroep, er in begrepen degenen van het deskundig onderzoek.

Bovenstaand arrest hervormt onderstaand vonnis der

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 29 November 1935.

Voorzitter: M. Van Geyt.
O. M.: M. Cerckel.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten.

Gezien de stukken des gedings namelijk het tusschenvonnissen dezer rechtbank d° 17 April 1931 voorgebracht in regelmatige uitgifte. Geboekt te Antwerpen R. A. 23 Mei 1931 deel 975 fol. 70 vak 3 aan het recht van 699.70 frs.) en het arrest van het beroepshof te Brussel dd° 17 Juni 1932 voorgebracht in gelijkvormig uittreksel (geboekt te Brussel R. A. I. 23 November 1935, boek 211 blad 64 vak 5, aan het recht van Frs. 120).

Aangezien verweerder besluit tot de onbevoegdheid dezer rechtbank om de zaak ten gronde te vonnissen na gemeld arrest.

Overwegend dat het woord «exécution» (uitvoering) in artikel 472 W.B.R. niet slaat op de beoordeeling van den grond der zaak, na een interlocutorium (zie in dezen zin: Répertoire pratique du droit Belge V° Appel en matière civile nr 521 en de nota van Glasson, onder cass. Fr. 21 Dec. 1886 D. P. 1887. I. 409).

Dat deze aangelegenheid uitsluitend beheerscht wordt door de regelen, voortvloeiend uit het devolutief uitwerksel van het beroep, waarvan nochtans in sommige gevallen kan afgeweken worden krachtens artikel 473 W. B. R. (dit laatste hier niet toepasselijk).

Overwegend dat het devolutief uitwerksel van het beroep een einde neemt wanneer het beroepshof het eerste vonnis bevestigd (onverschillig welke beslissing dit eerste vonnis behelsde en dat de eerste rechter in dit geval dus opnieuw bevoegd wordt alsof er nooit beroep geweest was (Garsonnet T. V. blz. 325).

Dat daarentegen wanneer het beroepshof het eerste vonnis hervormt op een punt van het geschil waarover de rechter van den eersten graad zijn rechtsmacht heeft uitgeput, de verdere kennisneming over dit punt zoo daartoe aanleiding bestaat, geheel en uitsluitend den hooger Rechter toebehoort (zie hooger aangehaald Repertorium verbotato n° 308-309 en de verwijzingen).

Overwegend dat in het huidig geval het eerste vonnis ten deele bevestigd en ten deele hervormd werd en dit op twee welonderscheiden punten, van het geschil:

Het werd bevestigd voor zooverre het een onderzoeksmaatregel beval nopens de vraag of de waarborgwerken behoorlijk uitgevoerd waren, alvorens te beslissen over de eischbaarheid der waarborgsom, het werd hervormd voor zoover de eerste rechter ten gronde oordeelde, dat de overige grieven van verweerder ongegrond waren en diensvolgens definitief veroordeeld tot betaling van de slotsom die volgens de overeenkomsten der partijen te betalen was nadat bevonden was dat alles volgens conditiën was uitgevoerd ingevolge bewijs van voorloopige aanvaarding door den bouwmeester af te leveren, aldus zijn rechtsmacht over dit punt uittuttend.

Overwegend dat uit de hooger uiteengezette beginselen volgt dat deze rechtbank dus bevoegd is om te gronde te oordeelen of de waarborgwerken behoorlijk uitgevoerd werden en de gepaste gevolgtrekkingen hieruit te maken, dat zij daarentegen onbevoegd is om opnieuw over de gegrondheid der overige grieven van verweerder te beslissen.

Om deze rendenen,

De Rechtbank, beslissend bij tegenspraak, gehoord de heer Cerckel, Substituut Prokureur des Konings in zijn advies, ter openbare zitting gegeven.

Verklaart zich bevoegd om te beoordeelen of de waarborgwerken behoorlijk werden uitgevoerd en desgevallend welke som voor niet-uitvoering of gebrekkige uitvoering dezer werken dient te blijven staan.

Verklaart zich onbevoegd om over de overige punten van het geschil, te beslissen.

Verwijst elk der partijen in de helft der kosten van het incident over de bevoegdheid.

Beveelt aan partijen ten gronde te besluiten en te pleiten over de punten, waarover de rechtbank zich hiervoor bevoegd verklaarde en stelt de zaak teden einde op de zitting van 30 Januari a.s., om 9 uur.

Zegt dat de uitspraak van 't huidig vonnis welke geschiedde in aanwezigheid van de pleitbezorgers der partijen, zal gelden als beteekening van hetzelfde.

Verklaart het uitvoerbaar bij voorbaat niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

NOTA.

Naar aanleiding van een geschil tusschen aannemer en eigenaar omtrent de uitvoering van het tusschen hen gesloten aannemingscontract werden bovenstaande vonnis en arrest uitgesproken.

Van den eigenaar werd het saldo van den aannemingsprijs gevorderd, evenals de waarborg.

Bij tusschenvonnissen kent de rechtbank de vordering toe voor het saldo van den aannemingsprijs en benoemt een college van deskundigen vooraleer uitspraak te doen omtrent het gedeelte van den eisch, welke de waarborg als voorwerp had.

In beroep wordt dit vonnis bevestigd wat de veroordeeling tot betaling betreft, maar gewijzigd wat de zending van het college der deskundigen betreft.

De eerste rechter had aan hem enkel opgedragen zijn oordeel te geven omtrent de waarborgen, terwijl het hof, eveneens zijn oordeel vraagt omtrent de uitvoering van al de werken.

Na de nederlegging van het verslag der deskundigen deed de aannemer de zaak terug voorkomen voor de rechtbank van eersten aanleg.

De vraag werd alsdan gesteld welke rechter bij toepassing van art. 472 B.R.V. bevoegd was, daar het Hof noch de verdere kennis der zaak voor zich behouden had, noch ze naar den eersten Rechter of naar eene andere rechtbank verzonden had.

237

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

28 Februari 1939.

Voorzitter : M. Verschuren.
Rechters : MM. Verbeke en Behiels.
Referendaris : M. L. Thuysbaert.
Pleiters : Mrs Herbert en Melis.

HANDELSDAAD. — KUNSTTANDTECHNICUS. — GEEN HANDELAAR.

Een kunsttandtechnicus, die grondstoffen koopt om ze na bewerking terug te verkoopen, is nochtans geen handelaar omdat de klanten die zich tot hem richten veel meer zijn persoonlijke bedrijvigheid en behendigheid in aanmerking nemen dan de waarde van de gebezigde grondstoffen.

Van Gool t/ Pourveur.

Gezien de inleidende dagvaarding van 13 December 1938;

Aangezien de eisch strekt tot betaling, voor de redenen in de dagvaarding uiteengezet, van 21.000 frank vermeerderd met de rechterlijke intresten en de kosten des gedings; bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg;

Over de bevoegdheid :

Aangezien partijen het er over eens zijn dat gedaagde het beroep uitoefent van kunsttandtechnicus;

Aangezien gedaagde, als dusdanig, grondstoffen aankoopt om ze, na bewerking en verwerking, weder te verkoopen onder vorm van kunstgebitten; zoodat deze aan- en verkoop, in principe, valt binnen de termen van de wet van 15 December 1872, art. 2;

Dat het vaststaat, evenwel, dat gedaagde alleen maar werk uitvoert op last van bijzondere klanten of van den tandarts, die veel meer in aanmerking nemen de persoonlijke behendigheid van gedaagde als kunsttandtechnicus, wiens producten moeten beantwoorden aan hun persoonlijke en bijzondere eischen, dan de waarde van de gebezigde grondstoffen;

Aangezien de rechtsleer en ook de rechtspraak oordeelen dat, in dergelijk geval, de aankoop van grondstoffen maar een bijzaak wordt van de bedrijvigheid en de vaardigheid van den technicus (F. d'ericq, Belg. Handelsrecht I, Nr 21, bl. 37 en vlg.; Hof v. Ber. Luik, 12 December 1896, Pas. 1897, II, 338; Hof v. Ber. Gent, 5 Mei 1883, Pas. II, 358; R. v. K. Brugge, 5 Dec. 1912, J. C. Fl. 1913, 129);

Dat die bijzaak, al is ze, op zich zelve, een handelsdaad, dit karakter verliest wanneer ze enkel dient om een hoofddoel van burgerlijken aard te verwezenlijken en, als dusdanig, deelt in het juridisch karakter van de hoofdzak;

Aangezien het hoofdelement in het beroep van gedaagde de beoefening is van een kunstbedrijf (R. v. K. Brussel, 6 April 1914, J. C. Brux., bl. 205);

Dat, inderdaad, de winsten van gedaagde niet bestaan uit de profijten die hij verwezenlijkt door den aan- en herverkoop van grondstoffen, maar in den prijs en de waarde van zijn arbeid en van zijn persoonlijke vaardigheid;

Dat er uit volgt dat gedaagde geen handelaar is en de rechtbank van koophandel tegenover hem niet bevoegd is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart de door gedaagde tegengeworpen exceptie gegrond; dienvolgens, verklaart zich onbevoegd ratione personae; verwijst aanlegger in de kosten.

BIBLIOGRAPHIE

G. W. SANNES. — De verkeersveiligheid bij wegkruisingen. — W. L. & J., Brusse N. V. Rotterdam. 1939.

De heer Sannes heeft ter verkrijging van den graad van dokter in de rechtsgelertheid aan de Universiteit te Leiden een proefschrift voorgebracht betreffende de verkeersveiligheid bij wegkruisingen.

In het werk wordt de wettelijke regeling van dit vraagstuk in de verschillende landen onderzocht en wordt ook de rechtspraak kritisch beschouwd.

De auteur houdt zich in de eerste plaats uitvoerig bezig met den toestand zooals deze bestaat in Nederland. In een eerste hoofdstuk zet hij de practische gegevens uiteen die het vraagstuk beheerschen en hij ontleedt dan in een theoretisch gedeelte de ontwikkeling van de wetgeving en de rechtspraak.

Daarna komen achtereenvolgens aan de beurt Duitschland, Frankrijk, Zwitserland en België.

Uiteindelijk wordt nog een klein hoofdstuk gewijd aan Engeland waarbij slechts de essentieelste gegevens in aanmerking komen.

Een origineel en zeer interessant proefschrift!

F. BELLIERE en P. LAMY. — Comment administrer une commune. — Les éditions Ramgal, Thuillies (Hainaut). — 1938.

Tusschen de vele werken over gemeenterecht die in den laatsten tijd het licht zagen is dit een van de allernuttigste. Het is hoofdzakelijk berekend op de praktijk en geeft in een merkwaardige samenvatting op zeer volledige wijze alle inlichtingen betreffende samenstelling, bevoegdheid en activiteit der gemeentebesturen.

Al is het werk beknopt toch vindt men er ontzaglijk veel gegevens in die van allergrootst nut zijn en die gewoonlijk moeten opgediept worden uit zeer uitvoerige commentaren der gemeentewet.

Het ware te verhopende dat er zoo spoedig mogelijk een Vlaamsche editie van dit uitstekend werk zou verschijnen ten dienste van de beheerders onzer Vlaamsche gemeenten.

WETGEVING

WET van 20 Februari 1930, op de bescherming van den titel en van het beroep van architect.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. — Niemand mag den titel voeren van architect, noch het beroep ervan uitoefenen, indien hij niet in het bezit is van een diploma, waaruit blijkt dat hij met goed gevolg de examenproeven heeft afgelegd, welke vereischt zijn voor het bekomen van dit diploma.

Art. 2. — Het diploma van architect wordt uitgereikt door de onderwijsinrichtingen, ingericht, aangenomen of erkend door den Minister van Openbaar Onderwijs of door den Dienst voor het technisch onderwijs, met het oog op de voorbereiding tot het beroep van architect.

Het wordt eveneens uitgereikt door een centrale examencommissie, ingericht door den Staat.

Door een Rijkshoogere examencommissie mag de titel uitgereikt worden van architect gediplomeerd door de Rijkshoogere examencommissie, welke titel eventueel wordt aangevuld met de aanduiding van een specialiteit.

Art. 3. — De voorwaarden tot inrichting of erkenning der instellingen, waarvan sprake in de eerste paragraaf van vorenstaand artikel, alsmede de programma's en de duur der studiën, welke leiden tot het uitreiken van het diploma van architect, de voorwaarden tot het verleen van het diploma, de inrichting van de centrale examencommissie en van de hoogere examencommissie worden bepaald door den Koning.

Art. 4. — De Staat, de provincies, de gemeenten, de openbare instellingen en de particulieren moeten een beroep doen op de medewerking van een architect voor het opmaken van de plans en de controle op de uitvoering der werken, voor welke door de wetten, besluiten en reglementen een voorafgaande aanvraag om toelating tot bouwen is opgelegd.

Wat betreft de openbare instellingen en de particulieren, mogen er afwijkingen toegestaan worden door den Gouverneur, op voorstel van het Schepencollege der gemeente, waar de werken moeten uitgevoerd worden.

Bij een koninklijk besluit worden de werken aangeduid waarvoor de medewerking van een architect niet verplichtend zal zijn.

Art. 5. — De ambtenaars en beambten van den Staat, van de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen mogen niet, buiten hun functiën, als architect optreden.

Van die bepaling wordt afgeweken ten bate van de architecten, die hun diensten verleen aan de onderwijsinstellingen bedoeld in artikel 2.

Art. 6. — Het uitoefenen van het beroep van architect is onverenigbaar met dat van aannemer van openbare of private werken.

Art. 7. — De personen van Belgische nationaliteit, die geboren zijn vóór 1 Januari 1907, mogen:

1° Indien zij algemeen bekend staan als het beroep van architect uitoefenend, den titel van architect blijven voeren en het beroep ervan blijven uitoefenen;

2° Indien zij gedurende ten minste tien jaar als teekenaar werkzaam zijn geweest bij een of meer architecten, welke als zoodanig algemeen bekend staan of in de kantoren waar inzonderheid ontwerpen van architectuur worden opgemaakt, er toe gemachtigd worden den titel van architect te nemen en het beroep er van

uit te oefenen, onder voorbehoud dat zij vóór de centrale examencommissie een bijzondere proef tot het vaststellen van hun beroepsbekwaamheid afleggen. De voorwaarden dier bijzondere proef worden bepaald door den Koning.

De Belgen, die geboren zijn gedurende de periode van 1 Januari 1907 tot 31 December 1916, zijn ertoe gemachtigd den titel van architect te voeren en het beroep ervan uit te oefenen, op voorwaarde dat zij het bewijs leveren van voldoende vakkennis. Dit bewijs zal moeten geleverd worden vóór een commissie, ingesteld door den Minister van Openbaar Onderwijs en binnen een termijn van één jaar, ingaande op den datum waarop het besluit tot samenstelling dier commissie in het Staatsblad is bekendgemaakt.

De Belgen, die geboren zijn gedurende diezelfde periode van 1 Januari 1907 tot 31 December 1916 en die in het bezit zijn van een diploma of een getuigschrift van het einde der studiën in de bouwkunst, uitgereikt door een instelling, welke ingericht of erkend is door den Minister van Openbaar Onderwijs of door den Dienst voor het technisch onderwijs, zijn er van vrijgesteld dit bewijs te leveren, mits voorlegging, evenwel, aan bedoelde commissie, van de bekwaamheidsakte welke hun werd uitgereikt. Deze akte moet voorzien worden van het zegel van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

De houders van een diploma of van een getuigschrift van het einde der studiën in de bouwkunst, door instellingen uitgereikt aan de leerlingen die hun studiën doen op het oogenblik dat deze wet wordt afgekondigd, zijn onderworpen aan de bepalingen der vorenstaande paragraaf van dit artikel.

Art. 8. — De architecten van vreemde nationaliteit mogen in België de bouwkunst uitoefenen en het voordeel genieten der bepalingen van deze wet, voor zover de wederkeerigheid in hun land van herkomst aangenomen is. De voorwaarden der wederkeerigheid zullen geregeld worden door diplomatieke overeenkomsten.

Bovendien mag aan de personen van vreemde nationaliteit bij koninklijk besluit de toelating verleend worden om als architect in België op te treden. De aanvragen om toelating moeten gericht worden aan den Minister van Openbaar Onderwijs; de toelating zal mogen beperkt worden.

Art. 9. — In iedere provincie wordt er op de griffie een genummerd register bijgehouden, waarop de architecten ingeschreven zijn, die in de provincie woonachtig zijn en de bij deze wet vereischte voorwaarden vervullen.

De architecten, die thans hun beroep uitoefenen, moeten zich op bedoeld register laten inschrijven binnen de maand welke volgt op de bekendmaking van de wet in den **Moniteur**.

De personen, die het diploma van architect bekomen, alsmede de personen, welke er toe gemachtigd worden den titel van architect te voeren en het beroep er van uit te oefenen, zijn verplicht er zich te laten op inschrijven, alvorens een aanvang te mogen maken met gelijk welke beroepswerkzaamheid.

De provinciale griffies moeten aan de betrokkenen een bewijs van inschrijving bezorgen met vermelding van het nummer van hun inschrijving op het register.

De modaliteiten, ter uitvoering van die bepalingen, worden vastgesteld door den Koning.

Art. 10. — Wie zich, zonder daartoe gerechtigd te zijn, in het openbaar den titel van architect toekent, wordt gestraft met een geldboete van 2000 tot 1.000 fr.

Wordt gestraft met een geldboete van 100 tot 500 frank, hij die in het openbaar den door hem gevoerden titel verandert door een schrapping of toevoeging van woorden.

Art. 11. — Wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van 200 tot 1.000 frank, of met een van die straffen alleen, hij die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, uitreikt of zich aanbiedt voor het uitreiken van de diploma's, getuigschriften of om het even welke attesten, welke den titel van architect, met of zonder nadere bepaling, teekenen, of welke door de bewoordingen waarin zij zijn opgesteld, het uiterlijk voorkomen hebben van het diploma van architect.

De diploma's of getuigschriften worden verbeurd verklaard en vernietigd.

Hoofdstuk VII van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht, alsmede artikel 85 van hetzelfde Wetboek zijn toepasselijk op dit misdrijf.

Art. 12. — Mogen optreden in hoedanigheid van architect, doch blijven onderworpen aan de bepalingen van de artikelen 5, 6 en 9 van deze wet :

a) De ingenieurs die gediplomeerd werden overeenkomstig de wetten op het toekennen der academische graden ;

b) De ingenieurs, die hun diploma bekomen hebben aan een Belgische universiteit, zooals zij bepaald werd bij bedoelde wetten, of in een daarmede gelijkgestelde instelling ;

c) De officieren der genie of der artillerie die uit de applicatieschool komen ;

d) De personen, die door de commissie ingesteld, krachtens de wet van 11 September 1933, ertoe worden gemachtigd een titel van burgerlijk ingenieur met of zonder aanduiding te voeren.

Overgangsbepaling.

Art. 13. — De gemeentebeambten die, vóór de afkondiging van deze wet, niet ten uitsluitenden titel benoemd zijn, mogen tot den Minister van Openbaar Onderwijs een verzoekschrift richten tot het bekomen van een afwijking van de bepaling van de eerste alinea van artikel 5.

De Minister doet uitspraak over elk geval in het bijzonder, rekening houdend met al de voorhanden zijnde gegevens en na het advies der betrokken gemeente ingewonnen te hebben.

Gegeven te Brussel, den 20n Februari 1939.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

HULDEBETOOG H. JASPAR

Het Verbond der Advocaten en de «Conférence du Jeune Barreau», van Brussel, richten een huldebetooging in ter nagedachtenis van Mster Henri Jaspard.

De plechtigheid zal plaats hebben op Zaterdag, 22 April 1938, te 14 u. 30, ten Gerechtshove van Brussel.

Mr. Th. Braun, Mr. P. E. Janson, de Heer Minister van Justitie, A. De Schrijver en Mr. J. Thevenet, zullen het woord voeren.

HET CONGRES TE LUIK

De gewone algemeene vergadering van het Verbond is vastgesteld op Zaterdag, 24 en Zondag, 25 Juni aanstaande. Zij zal te Luik plaats hebben.

Mr. H. Botson der Balie van Brussel en Mr. R. Victor der Balie van Antwerpen, zullen verslag uitbrengen over de hervorming der Balie.

Op Zondag, 25 Juni, zullen de deelnemers de gelegen-

heid hebben om een der meest merkwaardige attracties der tentoonstelling van Luik bij te wonen, namelijk de groote folkloristische stoet.

UITSTAP NAAR HOLLAND

Het Verbond der Advocaten, organiseert een uitstap naar Holland in overleg met de Nederlandsche confraters.

Nadere bijzonderheden zullen ten gepaste tijde worden bekend gemaakt. Men gelieve nochtans te noteren dat twee dagen, 17 en 18 Mei, nu reeds voor den uitstap vastgesteld zijn.

TIJDSCHRIFTEN

RECHTSKUNDIG TIJDSCHRIFT. — Maart-April 1939. — Het Kanoniek Procesrecht, Dr. Maria Eyskens — De Clausules strekkende tot vrijstelling der deliktueele en quasi-deliktueele aansprakelijkheid in de Fransche Rechtspraak, Mr. Willy Van Nieuwerburgh. — Het Scheidsgerecht, Mr. R. van Lennep. — Rechtspraak. — Boekbespreking.

TIJDSCHRIFT VOOR NOTARISSEN. — Nr. 3. — Maart 1939. — P. G. De Wilde : Enkele beschouwingen over de machtiging van den echtgenoot. — J. Papen : Vallen de kredietopeningen van de Discontokantoren der Nationale Bank, onder de toepassing van het Koninklijk Besluit Nr. 225 van 7 Januari 1936 op de hypothecaire leeningen ?

DE GEMEENTE. — Nr. 3. — Jongste documentatie omtrent het gemeentelijk onderwijs. — Raadplegingen. — Wetgeving. — Rechtsleer. — Rechtspraak.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr. 11. — 18 Maart 1939. — Mr. Th. F. Raedt, Eenige opmerkingen omtrent het getuigenbewijs in het Internationaal Privaatrecht (II, clot).

Nr. 12. — 25 Maart 1939. — Mr. J. F. van Deinse : De «Action en désaveu». — Mr. A. J. Marx, Onze nieuwe gratis-admissieregeling.

LA BELGIQUE JUDICIAIRE. — Nr. 5-6. — 1-15 Maart 1939. — La liberté de la presse, par Charles Van Hove. — Lettre de change, chèque, par L. Hendrickx.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr. 3566. — 12 Maart 1939. — Le Parquet général de Liège et le Droit de Défense.

Nr. 3567. — 19 Maart 1939. — A. Pasquier : Barreau et Magistrature aux Etats Unis.

Nr. 3568. — 26 Maart 1939. — Leon Hennebicq : L'Impérialisme de la Paix.

DEUTSCHES RECHT. — Nr. 5-6. — 15 Maart 1939. — Die Strafrechtliche und polizeiliche Bekämpfung der Amtsanmaßung, Dr. Best. — Der Einsatz des Rechtswahrs für die Schulungsarbeit der Partei, Seidel. — Zur bevölkerungspolitischen Besoldungsreform, Lehmann. — Das Recht der Familienunterstützung und das Unterhaltsrecht des BGB, Roestel. — Kampf um die Einmangesellschaft, ein Nachwort, Prof. Groszmann-Doerth.

De Vlĳt, Nationalestr., 46, Antwerpen. A. Somville, best.